

Notitie interprofessioneel samen opleiden – platform samen opleiden & professionaliseren

Versie 13 januari 2023, o.b.v. bijeenkomst op 16 november 2022

1. Achtergrond

Wat is interprofessioneel samen opleiden?

Het door opleidingsinstituten en opleidingslocaties gezamenlijk opleiden van studenten in een partnerschap samen opleiden, waarbij studenten van verschillende opleidingen en opleidingsniveaus binnen hun praktijkdeel in het partnerschap met elkaar samenwerken.

Binnen partnerschappen waarin interprofessioneel samen wordt opgeleid, zijn studenten van verschillende opleidingen en opleidingsniveaus betrokken. Het palet kan heel divers zijn en omvat zowel mbo-, hbo- als wo-studenten. Denk bijvoorbeeld aan opleidingen zoals de Pabo, de lerarenopleiding, de opleiding tot onderwijsassistent, (gespecialiseerd) pedagogisch medewerker, studenten sport en bewegen, sociaal werk, associate degree Pedagogisch Educatief Professional (Ad-PEP) etc.

De essentie is dat alle studenten die hun praktijkdeel van de opleiding volgen op een opleidingslocatie van een partnerschap, een plek kunnen krijgen in de interprofessionele samenwerking binnen die betreffende opleidingslocatie.

Deze notitie presenteert achtereenvolgens de context van het interprofessioneel samen opleiden, namelijk het lerarentekort en de ambitie om 100% samen op te leiden. Vervolgens komen verschillende verschijningsvormen van interprofessioneel samen opleiden in de huidige praktijk aan bod. Daarna volgt een schets van de droombeelden en de randvoorwaarden om deze droombeelden te kunnen realiseren. De notitie sluit af met enkele vraagstukken omtrent interprofessioneel samen opleiden en een advies aan het Ministerie van OCW.

De notitie is ontwikkeld op basis van de input die partnerschappen hebben geleverd tijdens een bijeenkomst van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren op 16 november 2022.

2. Context: lerarentekort en 100% samen opleiden

Het tekort aan leraren is urgent, zoals de ministers van OCW aangeven in hun brief aan de Tweede Kamer van 13 december 2022. Er is veel nodig om dit lerarentekort aan te pakken, zowel op de korte als lange termijn.

In hun brief lanceren de ministers het werkplan 'Samen voor het beste onderwijs', waarmee wordt toegewerkt naar een duurzame samenwerking in de regio van alle betrokkenen bij goed onderwijs. Er worden onderwijsregio's gevormd waarin bindende afspraken gemaakt worden over de regionale aanpak van het lerarentekort. Partijen in de regio die daar nu nog in verschillende verbanden aan werken, waaronder de partnerschappen Samen Opleiden, de Regionale Aanpak Personeelstekorten (RAP) en de regionale allianties, verbinden zich tot één onderwijsregio met een Regionale Aanpak Toekomst Onderwijsarbeidsmarkt (RATO). Op die manier wordt in de regio's samengewerkt aan de aanpak van het lerarentekort.

De aanpak van het lerarentekort vraagt een breed perspectief. Er is meer nodig dan het opleiden van meer leraren om het lerarentekort aan te pakken. Om scholen en kinderopvang voldoende te kunnen bemensen, biedt samenwerking in multidisciplinaire teams kansen. In dergelijke multidisciplinaire teams kunnen meer aantrekkelijke banen gecreëerd worden, waardoor de in- en doorstroom in het onderwijs wordt vergroot. Het geeft studenten van de verschillende opleidingen en opleidingsniveaus meer en betere ontwikkel- en loopbaanperspectieven.

In deze hierboven geschetste, snel veranderende context wordt de 100% samen opleiden ambitie in de komende jaren door de partnerschappen samen opleiden gerealiseerd. Het ministerie van OCW heeft samen met de sectorraden de ambitie om vóór 2030 alle studenten die een lerarenopleiding volgen, op te leiden via Samen Opleiden & Professionaliseren (SO&P) partnerschappen. De 100% samen opleiden ambitie betekent dat alle studenten van de lerarenopleidingen worden opgeleid via de route samen opleiden. Elk partnerschap Samen Opleiden staat voor de opdracht om te bepalen op welke manier een bijdrage geleverd kan worden aan het bereiken van deze ambitie.

In de praktijk komen veel van de studenten binnen de partnerschappen in aanraking met studenten van andere opleidingen en niveaus. De praktijk is in toenemende mate interprofessioneel, terwijl de studenten nog vaak monoprofessioneel opleiden. Studenten werken binnen de partnerschappen samen om interprofessioneel samen te leren, bijvoorbeeld in Integrale Kind Centra (IKC) en in scholen (bijvoorbeeld met studenten van de opleiding tot onderwijsassistent, (gespecialiseerd) pedagogisch medewerker, sport en bewegen). Samenwerkingsopdrachten doen studenten vrijwel alleen samen met studenten van dezelfde opleiding, terwijl de praktijk vraagt om interprofessionele samenwerking. Binnen de partnerschappen samen opleiden kan die interprofessionele samenwerking vorm en inhoud krijgen.

Focuspunten partnerschappen bij het realiseren van de 100% samen opleiden ambitie

Ten behoeve van het realiseren van de 100% samen opleiden ambitie zijn in het [dossier groei](#) door het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren focuspunten voor partnerschappen geformuleerd. Deze focuspunten zijn tevens relevant voor de ontwikkeling van het interprofessioneel samen opleiden. Dit wordt hieronder per focuspunt kort toegelicht.

- **Kwaliteit:** groei mag nooit ten koste gaan van de basiskwaliteit en principes van Samen Opleiden (denk aan omvang van het praktijkdeel, de kwaliteit van de begeleiding etc.). Bij interprofessioneel samen opleiden is de vraag van belang: wat vraagt interprofessioneel samen opleiden aan kwaliteitscultuur? Hoe kan de kwaliteit van opleiding en begeleiding worden geborgd? Hoe kan het landelijk kwaliteitskader samen opleiden & inductie hier een rol in spelen (borgen kwaliteit opleidings- en begeleidingsinfrastructuur)?
- **Diversiteit & inclusie:** met interprofessioneel samen opleiden kan een inclusiever aanbod worden vormgegeven, waarin de professionals uit verschillende disciplines die samen werken rondom kinderen / jongeren samen nieuwe professionals opleiden. Hierin speelt ook het speciaal onderwijs een belangrijke (voorlopers)rol, aangezien er in het speciaal onderwijs al veel ervaring en expertise is op het gebied van interprofessioneel samenwerken.
- **Aansluiting vraag en aanbod:** het is belangrijk dat de vraag van lerarenopleidingen voor opleidingsplaatsen zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij het aanbod vanuit de partnerschappen. Wanneer studenten van meer en verschillende opleidingen worden opgeleid binnen een partnerschap, wordt het complexer om in het plaatsingsproces vraag en aanbod goed op elkaar te laten aansluiten. Ook is het de vraag wat interprofessioneel samen opleiden betekent voor en vraagt van de beschikbare opleidingscapaciteit binnen partnerschappen. Tegelijkertijd sluit interprofessioneel samen opleiden aan bij de behoeften uit de praktijk, waarin steeds meer interprofessioneel wordt samengewerkt in multidisciplinaire teams.
- **Financiering:** wat vraagt interprofessioneel samen opleiden aan financiën? Wat is nodig en welke subsidiestromen kunnen hiervoor worden ingezet, onder welke voorwaarden?

3. Verschijningsvormen interprofessioneel samen opleiden in de praktijk

Deze paragraaf presenteert diverse verschijningsvormen van interprofessioneel samen opleiden in de huidige praktijk in het primair onderwijs, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs en sectoroverstijgend.

Partnerschappen primair onderwijs

Innovatiecluster kind en educatie (Zwolle)

In het primair onderwijs werken diverse besturen in Integrale Kind Centra: IKC. Een Integraal Kind Centrum (IKC) is een organisatie voor kinderen van nul tot dertien jaar, waar onderwijs, opvang en welzijnsactiviteiten zijn samengevoegd. Deze zogenaamde IKC's vormen daarmee ook een partner in het samen opleiden en professionaliseren.

In het [Innovatiecluster kind en educatie \(Zwolle\)](#) werken mbo- en hbo-opleidingen samen in het domein kind en educatie, samen met regionale partners uit de kinderopvang, het onderwijs en jeugdzorg. Zij leiden gezamenlijk studenten op tot toekomstige professionals, die samenwerken rondom het kind. Er is een enorme vraag naar medewerkers die interprofessioneel inzetbaar zijn en domeinoverstijgend kunnen (samen)werken, en daarbij verschillende rollen vervullen.

Zij hebben het samen opleiden als volgt ingericht:

- Verschillende partnerschappen zijn betrokken in het IKC.

- Er zijn 26 interprofessionele leerteams waarin studenten vanuit verschillende opleidingen gezamenlijk werken aan opdrachten. Denk bijvoorbeeld aan studenten van de Pabo, logopedisten, onderwijsassistenten etc.
- De opdrachten zijn gekoppeld aan de praktijk in het IKC.
- De leerteams worden begeleid door een schoolopleider (een professional vanuit het IKC).
- Er wordt gewerkt aan het integreren van het interprofessioneel samenwerken in de curricula van de participerende opleidingen. Zo is er een keuzedeel voor het mbo ontwikkeld.
- Leerteam- en praktijkbegeleiders worden geprofessionaliseerd.
- Er wordt gewerkt aan onderzoek en kennisdeling (o.a. website, congressen).

Interprofessioneel samen opleiden in Opleidingsschool Twente

In de Opleidingsschool Twente is de samenwerking ontstaan vanuit de samenwerking met het ROC, gericht op de doorstroom van studenten van de opleiding tot onderwijsassistent naar de Pabo. De begeleidingsinfrastructuur van dit partnerschap wordt benut voor het begeleiden van zowel studenten van de Pabo als studenten van de opleiding tot onderwijsassistent. Voor de begeleiding van onderwijsassistenten ontvangen de scholen echter geen subsidie vanuit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen, omdat zij niet onder de categorieën studenten uit de regeling vallen. Dit leidde tot concurrentie tussen de verschillende typen studenten. Vanwege het belang van het opleiden van studenten tot onderwijsassistent en het bevorderen van de doorstroom naar de Pabo, is met ondersteuning vanuit de extra subsidiemiddelen voor groei een pilot interprofessioneel samen opleiden gestart.

In de pilot werken zes scholen en vijf besturen samen met de Pabo en het ROC. Een van de besturen had al ervaring met de samenwerking tussen deze studenten rondom digitale geletterdheid. In de pilot zijn deze ervaringen benut om opleiders van het ROC en de pabo invulling te laten geven aan de samenwerking, waarbij roleigen karakteristieken een plek krijgen. Ze zijn momenteel bezig om te onderzoeken hoe de curricula van de Pabo en het ROC meer in samenhang kunnen worden bekeken: wat kunnen de studenten in de praktijk doen, hoe werken zij daarbij samen en hoe kan dit in de leerteams een plek krijgen? Hierbij wordt ook onderzocht wat dit vraagt van de opleiders (bredere rol dan lerarenopleider) en mentoren.

Partnerschap Oost Gelderland

In het [Partnerschap Oost Gelderland](#) werken studenten van mbo- en hbo-opleidingen (o.a. Pabo, opleiding pedagogisch medewerker, opleiding onderwijsassistent) samen in interprofessionele leerteams. In deze leerteams leren zij van en met elkaar, o.a. door middel van intervisie, collegiale consultatie, co-teaching en het werken aan opdrachten

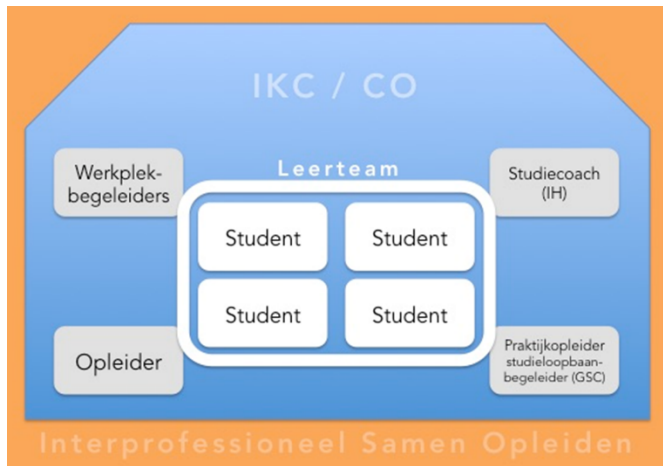
Studenten ontwikkelen in deze teams de competenties die nodig zijn om interprofessioneel samen te werken in Integrale Kind Centra (IKC's). Een Integraal Kind Centrum (IKC) is een organisatie voor kinderen van nul tot dertien jaar, waar onderwijs, opvang en welzijnsactiviteiten zijn samengevoegd. Deze IKC's vormen een belangrijke impuls voor de kwaliteit van onderwijs en zorg rondom het jonge kind en tegelijkertijd bieden zij een kans voor de aanpak van het lerarentekort, waarbij de expertise en competenties van verschillende professionals worden benut.

Inmiddels worden binnen het partnerschap Oost Gelderland in totaal circa 60 studenten (mbo 3 en 4, hbo 5 en 6) opgeleid binnen vijf IKC's, 8 leerteams.

In het partnerschap Oost Gelderland wordt het interprofessioneel samen opleiden verder doorontwikkeld, middels een pilot interprofessioneel samen opleiden (ISO). Zo wordt in deze pilot ISO gezocht naar overlap in vakken van de diverse opleidingen, wordt waar mogelijk gebundeld en worden bijvoorbeeld projecten ontwikkeld waarin studenten van de verschillende opleidingen samen aan kunnen werken. Ook wordt gewerkt aan een generieke taal, worden vragen beantwoord zoals 'wat is nodig voor ISO/de leerteams, wat is de rol van de begeleiders, welke faciliteringsafspraken maken we, welke kansen en knelpunten zijn er?' en zijn er monitoring-bijeenkomsten.

Hieronder wordt geschetst naar welke situatie wordt toegewerkt in het Partnerschap Oost Gelderland.

Meer informatie over de pilot is te vinden in dit [filmpje](#).

Partnerschappen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

In de [Regionale academische Opleidingsschool West-Friesland \(ROWF\)](#)¹ leiden vijf instituten voor lerarenopleidingen en meer dan 40 schoollocaties in het vo en mbo in gezamenlijkheid leraren op. De vo- en de mbo-partners participeren op een vergelijkbare manier in de opleidingsschool: zij werken met dezelfde opleidingsstructuur en logistiek. De ROWF wil de sectoroverstijgende samenwerking vo-mbo in de komende jaren op een aantal gebieden versterken:

- Mbo-studenten: kan de logistiek en structuur van de opleidingsschool worden benut voor alle studenten binnen de schoollocaties, dus ook voor de mbo-studenten die stage lopen op een ROWF-locatie (bijv. onderwijsassistent, logistiek, facilitair, administratie en handel, sport en bewegen)? Hiervoor is het wenselijk dat opleidingsscholen als geheel als leerbedrijf worden erkend door de SBB voor alle clusters. Deze studenten tellen niet mee in het kader van de regeling.
- Doorstroom onderwijsassistent-lerarenopleiding: kan een deel van de mbo-studenten onderwijsassistent worden verleid om na hun opleiding door te stromen naar een lerarenopleiding in het vo of po en hoe kunnen eventuele drempels worden weggenomen?

Sectoroverstijgende partnerschappen

In partnerschap [het Opleidingshuis](#)² leiden drie schoollocaties vo van één schoolbestuur (NUOVO Scholen) en twee instituten voor lerarenopleidingen in het vo (Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht) samen (nieuwe) collega's op in Utrecht (Academie Tien) en omgeving (NXT Doorn en Maarsbergen). De studenten van de instituten zijn binnen het Opleidingshuis 'collega's in opleiding' en maken echt onderdeel uit van de school en het team. De sectoroverstijgende samenwerking po-vo krijgt vorm op de locatie Academie Tien, waar primair en voortgezet onderwijs met elkaar zijn verbonden. Alle collega's in opleiding op Academie Tien zijn onderdeel van een onderwijsteam en maken via de vakdocenten kennis met de leerlingen van de junior-afdeling (10-12 jaar). Ook wordt er in het Opleidingshuis op de drie locaties sectoroverstijgend samengewerkt met de opleidingen onderwijsassistent van MBO Amersfoort en Sport- en bewegingscoördinator van MBO Utrecht. Sectoroverstijgend samenwerken betekent voor het Opleidingshuis dat traditionele denkbeelden over stage en opleiden worden doorbroken. Een hechte en gelijkwaardige samenwerking in het partnerschap is de basis om met elkaar de grenzen te verleggen. Belangrijke meerwaarde van de sectoroverstijgende samenwerking in het Opleidingshuis is dat collega's (in opleiding) een breed perspectief ontwikkelen op het onderwijsveld. Ook leren collega's en collega's in opleiding van de verschillende expertisegebieden in de sectoren en van de doorlopende lijn: waar komen de leerlingen uit het vo vandaan? Hoe kunnen we de overgang van po naar vo soepeler laten verlopen?

In de komende periode wil het Opleidingshuis onder andere de samenwerking met de pabo van de Hogeschool Utrecht intensiveren en de samenwerking met mbo Amersfoort in het kader van de opleiding onderwijsassistent verstevigen. Vanaf september 2022 sluit de vo-school UniC aan als locatie van het Opleidingshuis om voldoende plaatsingsmogelijkheden te kunnen bieden aan collega's in opleiding, zodat zij gedurende hun gehele opleiding binnen het Opleidingshuis kunnen blijven.

¹ Bron: ROWF, praktijkillustratie sectoroverstijgende samenwerking, website Platform Samen Opleiden & Professionaliseren.

² Bron: Opleidingshuis, praktijkillustratie sectoroverstijgende samenwerking, website Platform Samen Opleiden & Professionaliseren.

4. Droombeelden interprofessioneel samen opleiden

Met interprofessioneel samen opleiden:

- kan een inclusiever aanbod worden vormgegeven, waarin de professionals uit verschillende disciplines die samen werken rondom kinderen / jongeren samen nieuwe professionals opleiden. Hierin speelt ook het speciaal onderwijs een belangrijke (voorlopers)rol, aangezien er in het speciaal onderwijs al veel ervaring en expertise is op het gebied van interprofessioneel samenwerken.
- kunnen professionals nog beter aansluiten op de behoeften van het kind / de jongere, door over de grenzen van de eigen professie heen te kijken. Dit draagt ook bij aan het vergroten van de kansengelijkheid van kinderen en jongeren.
- worden studenten uit verschillende opleidingen, van verschillende niveaus, beter voorbereid op de beroepspraktijk, waarin professionals steeds vaker en meer interdisciplinair met elkaar samenwerken.
- wordt een kwaliteitsimpuls gegeven aan interprofessionele samenwerking in de praktijk doordat studenten relevante samenwerkingscompetenties ontwikkelen in interprofessionele leerteams, in een interprofessionele leerwerk omgeving.
- ontwikkelen opleiders en begeleiders competenties op het gebied van interprofessioneel samenwerken, doordat zij zelf interprofessioneel samenwerken bij het samen opleiden en door hen te professionaliseren in hun rol als begeleider/opleider van studenten die interprofessioneel samenwerken. Ook dit leidt tot een kwaliteitsimpuls aan interprofessionele samenwerking in de praktijk.
- ontstaat meer flexibiliteit in de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen professionals, omdat het kind / de jongere centraal staat en vanuit zijn / haar behoefte wordt gekeken wat nodig is, op welk moment, en welke rol de verschillende professionals hierin oppakken. Dit vraagt overigens flexibiliteit in het bevoegdhedenstelsel.
- maakt interprofessioneel samenwerken deel uit van het beroepsbeeld en de curricula van de betrokken opleidingen (o.a. via het curriculumberaad), zodat studenten opgeleid worden tot flexibele professionals die adequaat voorbereid worden op samenwerking in de interprofessionele context en aan wie door hun flexibiliteit aantrekkelijke(re) banen en ontwikkelperspectieven geboden kunnen worden.

5. Randvoorwaarden interprofessioneel opleiden

In de bijeenkomst van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren op 16 november 2022 is gesproken over randvoorwaarden voor interprofessioneel samen opleiden op verschillende niveaus. Deze paragraaf presenteert de tijdens deze bijeenkomst genoemde randvoorwaarden en kan op basis van input vanuit de partnerschappen nog verder worden aangevuld.

Landelijk niveau

- Aanpassingen in het bevoegdhedenstelsel, waarbij werkplekleren binnen het interprofessioneel samen opleiden wordt erkend als relevante ervaring voor het verkrijgen van een bevoegdheid en meer flexibiliteit mogelijk is (rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende professionals rondom het kind / de jongere), uiteraard met behoud van kwaliteit.
- Voldoende financiering / subsidie voor de begeleiding van alle studenten die een plek krijgen in het interprofessioneel samen opleiden (uit verschillende subsidiestromen) t.b.v. het in stand houden van een opleidings- en begeleidingsinfrastructuur conform de eisen uit het landelijk kwaliteitskader samen opleiden en inductie.
- Mogelijkheid tot erkenning van partnerschappen als erkend leerbedrijf voor mbo-opleidingen.
- Generieke taal.
- Inbedding van het interprofessioneel samen opleiden in de curricula (via het curriculumberaad).
- Gefaciliteerd door het Platform Samen Opleiden en Professionaliseren: een landelijk netwerk op dit thema.

Regionaal niveau

- Regionale Aanpak Toekomst Onderwijsarbeidsmarkt (RATO).
- Een heldere strategische agenda.
- Wijkgebonden werken, waarbij wordt samengewerkt door professionals rond een kind of jongere.

- Samenwerking tussen partnerschappen, besturen en instituten.
- Borging van deze samenwerking in de educatieve regio.
- Heldere afspraken over o.a. stagevergoedingen.

Partnerschapsniveau

- Ervaren meerwaarde van interprofessioneel samen opleiden.
- Betrokkenheid vanuit diverse opleidingen, van diverse niveaus en richtingen.
- Betrokkenheid vanuit meerdere sectoren, zoals het speciaal onderwijs.
- Visie.
- Open houding.
- Voldoende opleidingscapaciteit.
- Eventueel: herzien van de samenwerkingsovereenkomst.
- Voldoende ontmoetingsmogelijkheid voor studenten van de verschillende opleidingen.
- Goede afstemming tussen de opleidingen en leerwerkplekken (zodat studenten bijvoorbeeld gezamenlijk kunnen werken aan samenwerkingsopdrachten).
- Heldere faciliteringsafspraken.
- Professionaliseringsmogelijkheden voor de betrokken opleiders en werkplekbegeleiders/mentoren in het interprofessioneel samen opleiden.

Organisatieniveau

- Ervaren meerwaarde van interprofessioneel samen opleiden.
- Draagvlak en betrokkenheid op alle niveaus (in schoolteams, managementniveau, bestuursniveau).
- Open houding.
- Voldoende opleidingscapaciteit.
- Voldoende ontmoetingsmogelijkheid voor studenten van de verschillende opleidingen.
- Voldoende facilitering voor de betrokken opleiders en werkplekbegeleiders/mentoren.
- Inbedding van het interprofessioneel samen opleiden in de curricula van de betrokken opleidingen.

5. Vraagstukken interprofessioneel samen opleiden

- Hoe organiseer je interprofessionele samenwerking tussen studenten; wat vraagt dit?
- Wat vraagt interprofessioneel samen opleiding aan financiën? Wat is nodig en welke subsidiestromen kunnen hiervoor worden ingezet, onder welke voorwaarden?
- Wat vraagt interprofessioneel samen opleiding aan kwaliteitscultuur? Hoe kan de kwaliteit van opleiding en begeleiding worden geborgd? Hoe kan het landelijk kwaliteitskader samen opleiden & inductie hier een rol in spelen (borgen kwaliteit opleidings- en begeleidingsinfrastructuur)?
- Hoe kunnen besturen/scholen die nog geen deel uitmaken van een partnerschap worden aangehaakt bij het interprofessioneel samen opleiden? Wat vraagt dit van de bestaande partnerschappen en wat is er eventueel nog nodig aan nieuwe partnerschappen, ook in het licht van de 100% samen opleiden ambitie?
- Hoe kan de betrokkenheid van speciaal onderwijs worden geborgd? Zij zijn een cruciale partner in het interprofessioneel samen opleiden maar maken zijn vaak nog geen partner in de partnerschappen samen opleiden. Wat is er nodig om speciaal onderwijs als volwaardig partner te laten participeren in de partnerschappen?
- Wat betekent in de toekomst het interprofessioneel opleiden voor de veranderende rol van het mbo in partnerschappen? (toetreden tot nieuwe partnerschappen als opleider).
- Hoe kan het interprofessioneel samen opleiden optimaal worden geborgd binnen de ontwikkeling naar RATO's, gezien de kansen die het biedt om het ontwikkel- en loopbaanperspectief van professionals die samenwerken rondom kinderen en jongeren te optimaliseren en daarmee een bijdrage te leveren aan de aanpak van het lerarentekort?
- Welke kansen en risico's zijn er ten aanzien van interprofessioneel samen opleiden? Wat is er nodig om kansen te benutten en de risico's te managen (bijvoorbeeld t.a.v. kwaliteitsborging in relatie tot meer flexibiliteit in het bevoegdheidsstelsel)?

6. Advies aan OCW

- Borgen van het interprofessioneel samen opleiden in het werkplan ‘Samen voor het beste onderwijs’:
 - Zorg dat er voldoende en dekkende subsidie / financiering voor het interprofessioneel samen opleiden van *alle* studenten binnen de partnerschappen samen opleiden is, dus niet alleen voor de studenten van de lerarenopleidingen maar ook voor studenten van andere opleidingen en opleidingsniveaus die interprofessioneel worden opgeleid binnen de infrastructuur van de partnerschappen.
 - Integreer het interprofessioneel samen opleiden in de ontwikkeling van het beroepsbeeld en in het curriculumberaad, zodat in de curricula wordt geborgd dat professionals in hun opleiding adequaat worden voorbereid op de interprofessionele samenwerking in de praktijk.
 - Neem het interprofessioneel samen opleiden mee in de herijking van de bekwaamheidseisen.
- Zorg dragen dat de begeleiding van alle categorieën studenten in de partnerschappen op vergelijkbare wijze kan worden gefaciliteerd (dit hoeft niet via een centrale regeling, als de uitgangspunten voor vergoedingen voor opleiding en begeleiding maar vergelijkbaar zijn).
- Bieden van voldoende experimenteerruimte, om los te komen van de bestaande verkokering in de domeinen kinderopvang, onderwijs en jeugdzorg. Benut hierbij de ervaringen van de ontregelpilots in het mbo.
- Kijk kritisch naar gewenste aanpassingen in het bevoegdhedenstelsel, om interprofessionele samenwerking en interprofessioneel samenwerken zo goed als mogelijk te faciliteren (vanuit het oogpunt van kwaliteit van onderwijs, zorg en ondersteuning voor ieder kind en jongere).
- Faciliteren van kennisdeling, bijv. via een landelijk netwerk.
- Afstemming met andere ministeries (SZW) en – binnen het Ministerie van OCW – tussen de verschillende directies.